

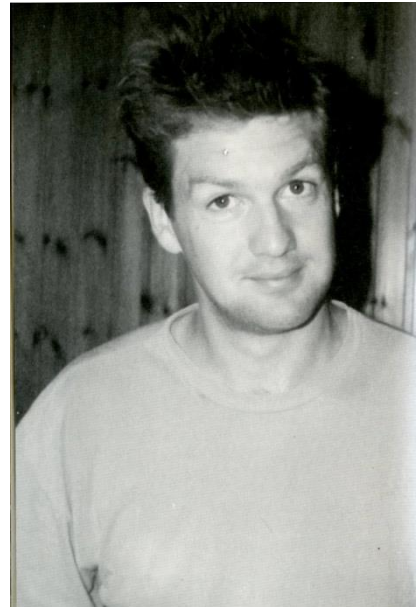
Peter Stroes: Om mensen te helpen kun je ook humanist zijn of gewoon een goed mens ... (1991)

Sieth Delhaas

De Bazuin, 14 december 1990

Peter Stroes, 24 jaar, studeerde na het VWO aan de HTS fijnmechanische techniek, en aan de Universiteit 'Nijenrode' de kop-opleiding bedrijfskunde, is nu sales representative in de automatiseringsbranche, woont samen met zijn vriendin, is een fervent zeesurfer, squasht twee avonden per week en woont in Maarssebroek.

“Het soort verhalen waaraan ik een deel van mijn levenswijze ontleen zijn verhalen en gebeurtenissen van recente tijd. Het gaat om mensen die op internationaal niveau iets voor de wereld betekenen zoals Martin Luther King, Mandela en Gorbatsjov. Hen volg ik in de media en daaruit probeer ik mijn eigen conclusies te trekken. Ik zeg uitdrukkelijk dat het soort verhalen waarmee ik in de kerk en op de christelijke school ben grootgebracht voor mij relatief weinig waarde hebben. Binnen ons gezin, ik kom uit een gezin waarvan mijn ouders gereformeerd zijn opgevoed, is er een bepaalde vorm aan gegeven en een bepaalde houding ten aanzien van de wereld. Natuurlijk heeft dat invloed gehad, maar ik hecht veel meer waarde aan wat ik momenteel waarneem aan interessante gebeurtenissen, of wat ik daarover heb kunnen lezen. Ik denk dat het bij mij duidelijk als kind al zo was, ja, en dan praten we over de eerste twaalf jaar van mijn leven, met bijbellezen, het bidden en het naar de kerk gaan, dat het voor mij veel meer een moeten was dan dat ik zei: tjonge, wat interesseert mij dat enorm en wat boeit me dat. Er zit voor mij heel weinig beleving in. Ik heb altijd al mijn vraagtekens gezet bij wat gepreekt werd of, laat ik het zo zeggen, dat dat überhaupt aan je leven invulling kon geven. Het heeft eigenlijk nooit een rol in mijn leven gespeeld behalve dan de nadelige effecten dat je op zondagochtend niet kon voetballen en dan eerst naar de kerk moest. Het heeft geen diepe inwerking gehad waarvan ik nu nog veel profijt heb of waardoor ik nu veel problemen heb.

In mijn ouderlijk huis bestond en bestaat er vrij veel aandacht voor wereldpolitiek. Dat krijg je mee en dat is bij mij steeds sterker geworden naarmate je er meer over leest en er meer van gaat begrijpen. Het is nog sterker geworden omdat je een bepaald niveau hebt bereikt door je opleiding zodat je die politiek kunt begrijpen, vertalen en er een mening over kunt vormen. Ik vind het bijzonder boeiend om de gebeurtenissen te kunnen volgen en te interpreteren. De ontwikkelingen waarvan ik denk dat ze echt de goeie kant uitgaan zijn zaken die mij in elk geval sturen en waar ik belang aan hecht.

Dat hele Oostblok-verhaal vind ik een goed voorbeeld. Je leert erover op school, over communisme, kapitalisme, allerlei politieke stromingen en dan ga je er een mening over vormen: zie ik nou dit of dat zitten. Op een gegeven moment is het niet zo moeilijk meer om te constateren dat er in het Oostblok een heleboel fout is gegaan ondanks allerlei beweringen van de officiële kant. Het hele Oostblok-verhaal staat min of meer voor grauw, grijs, koud, kil. Je denkt na over die politieke verhoudingen daar en dan kom je toch tot de conclusie dat ze op een bepaalde manier fout bezig zijn. Aan de andere kant merk je natuurlijk dat er in de Westerse wereld ook dingen fout gaan. Engeland en de Verenigde Staten – één van de rijkste landen – hebben enorm veel daklozen, mensen die van armoede van de straat moeten eten terwijl er elders veel geld beschikbaar is. Daar trek je je conclusies uit. Die zijn voor mij belangrijk om mijn levenshouding gestalte te geven.

Zo ben ik tot de ontdekking gekomen dat er twee heel belangrijke zaken zijn om het leven voor iedereen prettig te maken en waardoor de wereld er een stuk beter uit zou zien; dat is respect hebben voor anderen ook al hebben die een andere kleur of zienswijze, of een andere godsdienst. Luisteren naar iemands ideeën al zijn die totaal anders dan die van jou. Als hij daar een bepaalde argumentatie aan geeft, als hij daarin gelooft, dan vind ik dat je daar respect voor moet hebben. Het tweede punt is, en dat lijkt misschien een beetje in tegenstelling met het voorgaande, dat je bereidheid moet hebben om compromissen te sluiten om nader tot elkaar te kunnen komen en normaal met elkaar om te kunnen gaan. Het gebeurt veel te veel, dat zie je in allerlei stromingen, dat de één de ander iets probeert op te leggen. Vaak omdat er weinig respect voor de ander bestaat. Radicale stromingen zijn denk ik heel zinvol op het moment dat je een samenleving hebt die bol staat van de compromissen en dan sluit men vaak een compromis om het compromis zelf. Dan komt er een waas over de samenleving, de politiek slaapt in. Ik denk dat radicale stromingen of idealisten heel nuttig zijn om de zaak levend te houden en dingen aan de kaak te stellen: de samenleving moet wakker blijven, maar tegelijkertijd denk ik dat dat soort mensen zo radicaal in hun standpunten is dat enerzijds het respect voor de ander verloren gaat en dat zij absoluut ook niet bereid zijn om compromissen te sluiten. Ze hebben alleen maar de functie van dingen aan te kaarten, maar het is in mijn ogen heel onverstandig ze te veel macht te geven.

Je ziet dat ook in het instituut van de christelijke kerk. Dat heeft vanaf het verleden zo'n invulling aan de godsdienst dat het er kwalijk mee gesteld is. Er is in het algemeen geen respect voor andere stromingen of andersdenkenden zelfs niet binnen de eigen kerk. Ik denk dat dat tot de grootste problemen heeft geleid die de geschiedenis kent. Ik denk dat de meeste en hevigste oorlogen nog steeds worden uitgevochten vanuit de overtuiging dat je een bepaalde god moet aanbidden. Je ziet het probleem met de extremisten in het Verre Oosten, in het verleden bij het christendom dat die zogenaamde domme Afrikanen gingen bekeren, maar tot op vandaag hoor ik de paus niet anders verklaren. Je hebt nog een aantal van die heel streng gereformeerde stromingen waarvan de opvattingen naar mijn mening nog Middeleeuws zijn, waar mijn generatie geen enkel begrip voor kan opbrengen en daardoor ook massaal wegloopt uit de kerken. Hoe meer er weglopen hoe meer ze schijnen vast te houden aan hun zienswijzen en hoe harder ze proberen die erin te rammen, maar ik denk, dat ze zich moeten realiseren dat ze het daarmee niet redden. De reactie van de bisschoppen op de Acht Mei Beweging is daar een heel duidelijk voorbeeld van; de mensen gaan nadenken en de kerk zal altijd proberen dat tegen te houden en niet alleen de christelijke kerk. Ongeacht de verhalen over het helpen van de mensheid, arme mensen te eten geven, probeert de kerk mensen tegen te houden om na te denken. Om mensen te helpen kun je ook humanist zijn, of gewoon

een goed mens of je kunt er organisaties voor in het leven roepen. Uiteraard zijn er binnen de kerk kritische mensen die proberen de zaak om te vormen, maar het is de vraag of je dat per se via de kerk moet doen, want de kerk houdt dat alleen maar tegen.

Als het mensen slecht gaat is het altijd een combinatie van sociaal-culturele, politieke en economische aspecten. Er zitten teveel mensen in deze wereld op een eilandje en dat geldt ook voor veel radicale stromingen. Daar bedoel ik ook de econoom mee die alles bekijkt aan de hand van cijfertjes en sommetjes, maar ook de socioloog die kijkt naar veranderingen van groepen en daarbij uit het oog verliest wat de lange termijn moet zijn. Ze hebben vaak vanuit hun achtergrond geen respect voor anderen en dat weerhoudt mensen ervan om met elkaar compromissen te sluiten. Om het op langere termijn goed te krijgen, zul je op korte termijn offers moeten brengen. Dat speelt nu heel duidelijk in het Oostblok. Mensen gaan het daar in de komende jaren slecht krijgen, maar ik denk dat dat noodzakelijk is om er op langere

Ook al ben ik, geïnteresseerd in de wereldpolitiek, ik denk dat het vooralsnog niet mogelijk is dat ik daar een groter stempel op zou kunnen drukken. Toch ben je binnen je eigen kring op heel bescheiden manier bezig om je eigen ideeën, waarvan je denkt dat ze wellicht ook voor anderen goed zouden kunnen zijn, uit te dragen. Op het moment dat je echt veranderingen wilt gaan doorvoeren moet je veel meer macht hebben. In de kring waarin je verkeert, je werkkring, je huiselijke of je familiekring, gewoon tegenover iedereen met wie je omgaat moet je een positieve instelling hebben, iemand zijn waarop ze kunnen bouwen, die betrouwbaar en stabiel is.

Ik geloof in mensen. Als iedereen zegt: Gadverdamme wat is dat voor een hufter, dan heb ik nog altijd zoiets van: laat mij hem eerst nog maar eens wat beter leren kennen. Ik doe bijna nooit uitspraken, zowel positief als negatief, over mensen. Dat straal je ook uit naar je omgeving en dat heeft alles te maken met die twee punten: respect voor een ander en het compromis. Iedereen heeft zijn waarde zolang hij er maar over heeft nagedacht, of zij, uiteraard. Mijn houding is: oordeel maar niet te haastig, denk erover na voordat je iets zegt. Je zult me ook nooit gauw opgewonden zien. Dat past niet bij de idealen waarin ik geloof.

Wat daar in het Oostblok is gebeurd trek ik me ontzettend aan. Allereerst heb ik naar de euforie zitten kijken bij de Berlijnse Muur die naar beneden ging, bijna met tranen in mijn ogen en een brok in mijn keel. Dan zie je later zo'n DDR-ambassadeur van Nederland die teruggaat naar Berlijn met zes maanden salaris en vervolgens op een flatje van de WW mag leven. Dat doet me wel degelijk iets. Maar ik ben geen figuur om van mijn bank op te springen en iets impulsiefs te doen. Dan analyseer ik en ga ik ervan uit dat het heel weinig zin heeft om je er kwaad over te maken. Je kunt hooguit meevoelen, misschien wat geld op een rekening storten, maar aan de feitelijke situatie kun je weinig doen.

Kijk elk individueel geval is natuurlijk heel triest, maar feit is dat een hele groep landen uit het slop getrokken moet worden. Dat vind ik vaak de fout van mensen die heel impulsief handelen, want het sturen van eten is geen oplossing. Dat neemt de oorzaak niet weg. Het neemt het gevolg een beetje weg, maar de klap komt er, onherroepelijk. Dan is mijn houding: probeer de klap zoveel mogelijk te verzachten, maar richt je aandacht op de oorzaak.

Ik denk met mensen als Gorbatsjov, dat je gezamenlijk, met inspanningen van de hele wereld en vooral van het Westen, de oorzaak beter weg kunt nemen. Ja, op korte termijn is dat heel droevig, maar ook noodzakelijk; dat zal de toekomst leren. Maar het is zeker zo dat het voor de mensen die daar nu zitten heel moeilijk is en dat ze het totaal oneens kunnen zijn met de

dingen die er gebeuren. Het is vanaf deze stoel vrij gemakkelijk om te zeggen dat het op de langere termijn beter is om zo te doen. Dat realiseer ik me wel, maar het is niet echt zo dat je dat voelt. Pijn, verdriet, onzekerheid, ellende, wrijving zet ik makkelijk uit mijn hoofd, misschien wel te gemakkelijk, hoor. Dat weet ik niet. Ik heb wel een houding van: ik moet zelf wel boven water blijven, ik kan er zelf niet te veel door aangetast worden want dat betekent dat je op dat moment als steun of toeverlaat voor anderen bent weggevallen. Je moet zorgen dat je zelf overeind blijft. Als je teveel bij het lot van anderen betrokken raakt dan kom je zelf onherroepelijk in de problemen. Het is misschien fijn voor die mensen dat je zo diep met ze meeleeft, maar het helpt ze niet. Nou ja, goed, dat is ook iets wat in je karakter zit. Ik vind het heel erg, maar ik word er in elk geval niet voor langere tijd depressief of boos van.

Mensen als Mandela, Martin Luther King en Gorbatsjov zijn ook niet blind of doof (geweest) voor compromissen. Mandela en Gorbatsjov staat duidelijk voor ogen: het verbeteren van de situatie van een heel volk. Ik geloof dat je in bepaalde situaties, zoals wanneer mensen vanuit een eiland-denken handelen, geweld zou moeten gebruiken om dat eiland-denken te kunnen doorbreken of ze van dat eiland af te slaan. In het geval van Zuid-Afrika vind ik dat een heel goed voorbeeld. Mandela heeft het geprobeerd met praten en praten, maar op het moment dat je opponent pertinent weigert om iets aan de bestaande situatie te doen, weigert om compromissen te sluiten of maar enigszins respect te tonen voor datgene waarmee je bezig bent, of voor je volk, dan blijft er niet veel over dan geweld. Dat is voor mij heel duidelijk.

Gorbatsjov is voor mij een heel duidelijk voorbeeld. Hij heeft een bepaald doel voor ogen. Er is altijd wel iemand die beweert dat het doel waar jij naar streeft niet goed is. Gorbatsjov heeft het heel moeilijk in eigen kring en in zijn eigen land, toch ben ik voor een groot deel overtuigd van zijn gelijk en van zijn goede wil. Dat betekent dat hij om zijn streven door te zetten en te realiseren soms heel hard op moet treden, bijvoorbeeld tegen de verschillende deelrepublieken om extremen de kop in te drukken. Het is heel spijtig dat het altijd met geweld moet maar ik kan me heel goed voorstellen dat hij op een gegeven moment geen andere uitweg ziet. Ik besef heel goed dat als daar iemand anders had gezeten met wie ik het totaal niet eens zou zijn geweest, ik hem direct voor massamoordenaar zou hebben uitgemaakt – degene die overwint is een held, degene die verliest is een moordenaar. Zo gaat dat.

Hoezeer ik ook in grote lijnen geïnteresseerd ben, in strategieën geloof, toch ben ik iemand die bij de dag leeft, waarschijnlijk ook omdat ik toch een vrij riant positie heb waarbij je zeker bent van werk, van geld, van een huis. Dat maakt het makkelijker en je wordt er makkelijker door. Wat voor mij als een paal boven water staat is dat ik mijn capaciteiten, hoe groot of hoe beperkt ook, wil benutten. Die positieve levenshouding die ik heb, straal je toch uit en dat levert veel op, denk ik.”